

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : **19 Ekim 2017**

Sayı : **14223**

17640

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İsmail Kahraman tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 18.10.2017

Mehmet Bekaroğlu

İstanbul Milletvekili

TBMM yerleşkesi içerisinde yaklaşık 30 yıldır hizmet veren TBMM Camisi, ünlü mimar Behruz Çinici ve oğlu Can Çinici tarafından tasarlanmış, TBMM Halkla İlişkiler Binaları ile birlikte kullanıma açılmıştır. İçinde bulunduğu arazinin eğimi içine gizlenmiş bir mimari ile inşa edilen TBMM Camii, ışık, mekân ve formun farklı bir üslupla anlam bulduğu bir eserdir. Cami 1995 yılında Türkiye'deki geleneksel cami mimarisinden farklı bir denemeyi gerçekleştirmedeki cesareti, araziye yerleşimi, saydam kible duvarı, kubbesiz, minaresiz yapısıyla alışlagelmiş sorgulayan tasarımından ötürü Ağa Han Uluslararası Mimarlık Ödülü'ne layık görülmüştür.

Behruz Çinici TBMM Camisi için kütüphanesi ve meydanı bulunduğu için "Meydan-İbadethane-Kütüphane" olarak belirtmekte, projeyi yaparken, Peygamber mescidinin topraktan yapılmış mütevazı bir ibadet yeri olduğu düşüncesinden yola çıkarak, camiye adeta toprakla bütünleştirecek bir şekilde inşa ettiğini ifade etmiştir.

TBMM Camisi, 6 bin 400 metrekare büyüklüğü, minaresi, kubbesi bulunmayan, minarenin selvi ve kavak ağacı ile sembolize edildiği, camdan kible duvarına sahip bir yapıdır. Üç ana mekandan oluşan camide, üçgen bir ön avlu/ilk cemaat mekânı, dikdörtgen planimetrede bir namaz alanı ve arkasında kalan gömülü piramidal ve basamaklı bir bahçe bulunmaktadır. Camiye ait ayrıca ön avlunun batı revağı boyunca konumlanmış, meclis kitaplığının yalnızca dini yayınlarını içeren bir bölümü de yer almaktadır.

Farklı mimarisinin yanında manevi olarak güçlü imgelerle donatılmış olan TBMM Camisi için mimarlarında Can Çinici, dünya üzerindeki hayatın inanç ve ibadetle örüldüğü takdirde cennete gitme yolunda bir başlangıç olduğunu, bu başlangıcın mimari bir yorumunu tasarladıklarını, bahçenin girişindeki ölüm ve gömülmeyi ima eden dünyanın görülebileceğini belirtmiştir. Birçok İslam alimi tarafından da caminin minaresinin olması gereken yerde bulunan yükselen selvi ve kavak ağacı ve dua holünün cam duvarının arkasından baktığı, çok seviyeli havuzların ve nilüferli bir havuzun yer aldığı 'yerebatan' bahçe, cennetin bir imgesi olarak yorumlanmaktadır.

Caminin manevi yönünü ifade eden Ulusal Mimarlık Ödülleri Komitesi Başkanı Prof. Dr. Ayhan Balamir, TBMM Camisi ile ilgili yaptığı bir konuşmasında, “Minare yerine, esin verici ulvi şeylere daha yakınlaştırmacı şekilde bir kavak ağacı bulunmaktadır. Topoğrafyayı avantaja dönüştürerek caminin arkası kısmı daha toprağa gömülüdür. Topoğrafyanın içine saklanan insanın bir yalnızlık içinde kalmasını hedeflemiştir. Plan olarak ince ve uzun olduğundan aslında kolonlardan arındırılmış bir Ulucami modelidir. Mihrabın şeffaf olması örneği olmayan bir şeydir. Osmanlı camileri ısıtılırdı, Osmanlı camilerinde genelde çok pencere ve kible duvarı ve mihrapta çiniler kullanılır. Tepe ışıkları ve şeffaf mihrap ile aynı ısıtılı sağlanmıştır.” diye ifade etmektedir.

15 Temmuz Darbe Girişiminin ardından TBMM yerleşkesi içerisinde bulunan eski halkla ilişkiler binaları anlaşılabilir bir şekilde Eylül 2016 yılında yıkılmıştır. Eski halkla ilişkiler binalarıyla aynı kompleksin içerisinde yer alan TBMM Camisi için de “hasar gören binalardan biri olduğu” iddiasıyla yıkılacak iddiaları gündeme geldi. Konuyla ilgili olarak TBMM Başkanı İsmail Kahraman Eylül 2016 tarihinde yıkılan eski halkla ilişkiler binalarının yerine TBMM Ana Binasına uyumlu yeni bina yapılacağını, caminin ise kalacağını, yıkılmayacağını söylemişti. Ancak halkla ilişkiler binalarının yıkımının ardından TBMM Camisi, molozlar ve yıkım çalışması nedeniyle güvenlik gerekçesiyle ibadete kapatılmıştı. TBMM Camisinin ibadete kapatılmasıyla, milletvekilleri ve meclis çalışanları için Yeni Halklar Binasının -1 inci katında otopark arasında, havasız bir bodrum katında ibadet etmek zorunda bırakılmıştır.

Çinici Mimarlık, TBMM Camisinin 15 Temmuz gecesi hasar gören binalar arasında olmadığını belirten bir açıklama yapmış, Mimarlar Odası Ankara Şubesi de gelenekselle modern birleştiren, sadeliği ve dinginliği ile 1400 yıl önceki camisini günümüze yorumlayan önemli bir kültürel değer olduğu gerekçesiyle caminin yıkılmaması için yargısal süreç başlatmıştır. TBMM Camisi’nin özgün bir yapı olduğunun tescillenmesi ve korunması için Ankara 1 Nolu Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu’na başvuran Mimarlar Odası, Kurul tarafından red kararı verilmesinin ardından kurulun kararını yargıya taşıdı. 15 inci İdare Mahkemesi cami ile ilgili yürütmeyi durdurma kararı verdi. Mahkeme kararında; “Bilirkişi raporu ile de dava konusu taşınmazın (Meclis Camisi’nin) toplumsal ve mimari özellikleriyle korunması gerekli kültür varlığı niteliğinde olduğunun ortaya konulduğu görüldüğünden” ifadelerine kullandı. Koruma Kurulu da mahkeme kararına istinaden TBMM Camisini tescilledi. Daha sonra Kültür ve Turizm Bakanlığının karara itiraz etmesinin sonucunda Danıştay kararı bozmuş ve caminin tescil kararı kaldırılmıştır.

Yıkılacağı yönünde tartışmalar devam ederken, 26 ıncı dönem 3 üncü yasama yılı açılışında ise Kahraman TBMM Camisinin yıkılacağını duyurmuştur: “Artacak milletvekilli sayısına uygun olarak, gelecek dönemde yeni çalışmalar yapılacağı muhakkaktır. Bu arada külliye içinde rahmetli Başbakan Turgut Özal zamanında yapılan cami ise günümüz şartlarına uygun şekilde yeniden inşa edilecektir.” Mimarisi ile birlikte bugünkü yaşam ile öteki yaşam arasında kavramsal bir ilişki kuran, ölçeği ve zarafeti

1764°

ile insanı içine alan, inanç insanın içindedir, gösterişte değil sözlerinin karşılık bulduğu TBMM Camisinin yıkılacağı açıklaması tepkilere neden olmuştur.

Bu bağlamda;

1. TBMM Camisinin yıkılacağı doğru mudur?
2. Hem mimari hem de manevi açısından önemli bir kültürel miras ve milli varlık haline gelen böylesine önemli bir eserin yıkılma gerekçesi nedir?
3. TBMM Camisinin yıkılması kararı bir dönemle hesaplaşmak anlamına mı geliyor? Geçmişe ait -iyi/kötü- ne varsa yıkmak nasıl bir psikolojinin ürünüdür? Bu davranışım iyice kutuplaşmış toplumumuz üzerinde nasıl bir etki yaratacağını düşünüyorsunuz?